

Българска академия на науките **VII-то Общо събрание**

ПРОТОКОЛ

**от 53-то заседание
на Седмото Общо събрание на БАН,
състояло се на 25.11.2019 г.**

Присъстващи: 73 членове на ОС на БАН
Отсъстващи: 28 членове на ОС на БАН

Поименният списък на присъствалите членове на ОС е част от стенограмата от заседанието, като няколко членове на ОС се включиха в заседанието по-късно, а някои напуснаха заседанието по-рано по уважителни причини.

След представяне на дневния ред от проф. Евелина Славчева той бе гласуван и приет.

Дневен ред:

1. Корекция на трансфера (субсидията) на БАН по звена към 30.09.2019 г.
2. Приемане на становище на Общото събрание на БАН във връзка с проекта на Закон за национален институт по метеорология и хидрология.
3. Разни.

По първа точка от дневния ред проф. Малиновски, председател на Финансово-икономическата комисия, изрази подкрепата на комисията за предложената корекция на бюджета на БАН по звена.

ОС на БАН реши:

1. **Приема предложената от Управителния съвет на БАН и подкрепена от Финансово-икономическата комисия към ОС на БАН корекция на трансфера (субсидията) на БАН към 30.09.2019 г.**

По втора точка от дневния ред проф. Славчева благодари на членовете на Комисията за връзки с обществеността за текста на становището, подготвен в максимално кратко време. Тя подчерта, че освен становището, Правният отдел на БАН е подготвил официален документ с подробни юридически аргументи, който ще бъде внесен в Министерство на образованието и науката във връзка с проектозакона за НИМХ. Проф. Славчева представи подробно цялото становище, като напомни, че в този материал са включени някои от изпратените предложения и даде думата за разисквания.

След задълбочена дискусия, в която бяха направени конкретни предложения за корекции и допълнения, **ОС на БАН реши:**

2. **Приема текста на Становище на Общото събрание на БАН във връзка със Законопроекта за Националния институт по метеорология и хидрология с направените предложения.**
(Приложено в края на протокола)

След приключване на дневния ред проф. Славчева закри заседанието.

Председател на VII-то ОС на БАН:

Проф. дхн Евелина Славчева

СТАНОВИЩЕ
на Общото събрание на БАН във връзка
със Законопроекта за Националния институт по метеорология и
хидрология

Общото събрание на Българската академия на науките на свое заседание от 25.11.2019 г. разгледа подробно текстовете на законопроекта за Националния институт по метеорология и хидрология (НИМХ) и мотивите към него и изразява следната позиция:

В мотивите към публикувания за обсъждане законопроект се констатира, че след отделянето на НИМХ от БАН, институтът не функционира пълноценно при изпълняване на националните и международните си дейности и че демотивирането на работещите в него и липсата на постъпващи висококвалифицирани млади кадри може да доведе до загуба на капацитет в областта на метеорологията, хидрологията и агрометеорологията в България. Общото събрание на БАН е убедено, че посочените проблеми се коренят в сегашния подход на управление и функциониране на НИМХ и не могат да бъдат решени с предлагания закон.

Когато НИМХ беше част от БАН, при разпределението на Компонент 2 от бюджета на БАН към институтите въз основа на постигнати резултати, представителите на НИМХ застъпваха тезата, че тяхната дейност е предимно оперативна и основният ресурс на Института е ангажиран с тази дейност, поради което научната им продукция е несъизмерима по качество и количество с тази на останалите звена на БАН. Нещо повече, с влизането в сила на измененията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ДВ, бр. 30 от 3 април 2018 г.), определящи минимални национални изисквания за заемане на академичните длъжности „главен асистент“, „доцент“ и „професор“ и осъщественият контрол върху тяхното спазване в институтите на БАН, се изясни обстоятелството, че част от заемащите академични длъжности в НИМХ не покриват тези критерии. След закриването на НИМХ-БАН и създаването на НИМХ при МОН, 12 учени от НИМХ-БАН пожелаха да останат на работа в Българската академия на науките.

Справката в Регистъра за академични длъжности и научни степени на НАЦИД показва, че в момента само трима учени от НИМХ при МОН покриват минималните изисквания по действащия Закон за развитие на академичния състав в Република България, а запазването на академичните длъжности на останалите служители в НИМХ при МОН влиза в сериозно противоречие и по същество компрометира ЗРАСРБ. Това води до фактическата констатация, че НИМХ не е научна организация и не би могла да изпълнява голяма част от дейностите, описани в чл. 5 в предлагания законопроект за НИМХ. Проблематични са още акредитацията за обучение по докторски програми, достъпа до участие в международни научни програми и кандидатстването по специфични научни проекти, финансирани от национални, европейски и международни източници.

Ето защо, ОС на БАН счита, че:

1. Декларативното законово постулиране в чл. 2. (1), според което „НИМХ е национална автономна научна организация в областите метеорология, хидрология и агрометеорология“ е противозаконен прецедент. Една организация да се обявява за „научна“ със закон е грубо нарушаване на принципите на академизма и на механизма за провеждане и оценка на научните изследвания. С тази законова формулировка се изземват функциите на Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) като специализиран държавен орган, който контролира дейността на висшите училища и научните организации.

2. Чл. 6 и чл. 7 от предлагания закон превръщат НИМХ при МОН в монополист на достъпа до метеорологични и хидрометеорологични данни. Натрупаните данни и архивът на НИМХ-БАН са резултат от дългогодишна дейност не само на този институт, но и на други звена от БАН и по същество актът на монополизирание на достъпа до тях представлява присвояване на интелектуален продукт. Законът следва да направи ясно разграничение между предоставянето на достъп до данните, чието събиране се финансира с публични средства, или които (на основание на чл. 6) се „предоставят безвъзмездно и в пълен обем“ на НИМХ при МОН от „всички държавни органи, публични организации и търговски дружества с държавно участие в капитала“, от една страна, и, от друга – възмездното предоставяне от НИМХ на услуги, научни продукти, експертизи и обучения, визирани в чл. 7. Монополът върху достъпа до метеорологични и хидрометеорологични данни би създал пречки за провеждане на научни изследвания и други дейности, базирани на тези данни, от други институции, стопански и неправителствени организации. Това би имало негативни икономически последици и би затруднило редица дейности, пряко или косвено свързани с националната сигурност.

3. Тезата в проектозакона, че НИМХ при МОН е единственият правопреемник на закрития Национален институт по метеорология и хидрология към БАН не отговаря на истината. НИМХ при МОН беше създаден, с едно ad hoc и палиативно решение, чрез включването му в § 1 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2019 г. На 03.12.2018 г. ОС на БАН със свое решение, в пълно съответствие с възложените му функции от Закона за БАН, създаде Институт за изследване на климата, атмосферата и водите (ИИКАВ–БАН) като правопреемник на НИМХ-БАН. Би следвало всички права и задължения – имуществени, права по интелектуална собственост, членство в различни организации на двете институции, да бъдат уредени чрез споразумение.

4. Обръщаме внимание, че включването в законите на разпоредби, които са в конфликт с разпоредбите на Конституцията на Република България (чл. 17), Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи) и Хартата на основните права на Европейския съюз (чл. 17) застрашават устоите на правовата държава и подкопават доверието на обществото в управлението на страната и в авторитета на държавната власт.

Общото събрание на БАН призовава МОН да посочи изрично БАН като основна заинтересована страна по предлагания законопроект за НИМХ, като направи необходимото за експертно обсъждане на проблемните моменти в проектозакона.

БАН призовава Съюза на учените, Съвета на ректорите, висшите училища, всички учени в България и българската общественост да вземат отношение по предлагания законопроект, който засяга не само БАН, но и цялата научна общност.